
Inzetten op gedeelde verantwoordelijkheid

Onduidelijkheid over verwachtingen en verantwoordelijkheden in samenwerkingen tussen organisaties kan leiden tot inefficiëntie, onzekerheid en verminderde samenwerking. Voor professionals is het samenwerken over sectoren en organisaties heen niet vanzelfsprekend. Wanneer verantwoordelijkheden niet expliciet zijn afgestemd, ontstaan er mogelijks problemen zoals gevoelens van tekortschieten en onzekerheid, ruis en spanningen in samenwerking en het gevoel van ineffectieve ondersteuning. Om dit te verbeteren biedt het kijken naar **drie niveaus van verantwoordelijkheid (ref)** een hulp.

De drie niveaus van verantwoordelijkheid maken zichtbaar dat professionals niet alleen verantwoordelijk zijn voor hun eigen taken, maar ook voor samenwerking met anderen en voor de organisatie als geheel.

De drie niveaus van verantwoordelijkheid

1. Individuele verantwoordelijkheid

Kern: verantwoordelijkheid voor het eigen werkdomein

Dit niveau gaat over het effectief uitvoeren en ontwikkelen van de eigen taken en resultaten. Het omvat zowel de dagelijkse uitvoering en het werk op langere termijn (verbetering, innovatie, strategie binnen het eigen domein).

2. Collegiale verantwoordelijkheid

Kern: verantwoordelijkheid voor bijdragen aan anderen

Dit niveau richt zich op de relatie met collega's. Professionals dragen actief bij aan het functioneren en de ontwikkeling van anderen door kennisdeling, ondersteuning en feedback. Hier kan de intensiteit variëren van vrijblijvend naar intensief.

3. Collectieve verantwoordelijkheid

Kern: verantwoordelijkheid voor het geheel (het vastgelegde doel)

Op dit niveau dragen professionals bij aan het slagen en richten op het gemeenschappelijk doel. Dit vraagt dat professionals verder kijken dan hun eigen belang en bijdragen aan de koers en de samenhang om kinderen en gezinnen te ondersteunen.

Denkvragen per niveau van verantwoordelijkheid

1. Individuele verantwoordelijkheid

- Waar ben ik in mijn werk écht verantwoordelijk voor (resultaat, kwaliteit, ontwikkeling)?
- Welke verwachtingen (formeel of informeel) ervaar ik in mijn rol?
- Waar is mijn verantwoordelijkheid voor mij onvoldoende duidelijk afgebakend?
- Wat doe ik nu dat eigenlijk niet tot mijn kernverantwoordelijkheid behoort?
- Welke ondersteuning heb ik nodig om mijn verantwoordelijkheid goed te kunnen opnemen?

2. Collegiale verantwoordelijkheid

- Op welke manier draag ik bij aan het werk en succes van professionals in de samenwerking?
- Waar maak ik bewust gebruik van kennis, feedback en steun van andere professionals?
- Wat bied ik zelf actief aan anderen aan?
- Waar blijven kansen liggen om beter van en met elkaar te leren?

3. Collectieve verantwoordelijkheid (bijdrage aan het gemeenschappelijk doel)

- Hoe draag ik bij aan de richting en doelen van de samenwerking?
- In hoeverre voel ik mij mede-eigenaar van het gemeenschappelijk doel?
- Bij welke thema's zou ik meer of minder betrokken willen zijn?
- Hoe ga ik om met afspraken of processen die in de samenwerking gelden?
- Wat verwacht ik van andere organisaties/ professionals in hun bijdrage aan het geheel?

Aan de slag met de denkvragen

Deze werkvorm vertrekt van een individuele reflectie en werkt naar collectief inzicht.

Met als doel zicht te krijgen op hun eigen opvatting m.b.t. verantwoordelijkheid, zich kunnen spiegelen aan iemand uit een andere organisatie (vb. verruiming van eigen perspectief) en het vertalen van inzichten naar gedeeld leren in de groep

Materiaal: sjabloon afdrukken per persoon (zie p. 5), blanco blad per duo en één flap

Stap 1: Individuele reflectie (max. 10 min)

Vooraf:

- Er wordt vooraf aangegeven welke 2 vragen per niveau besproken zullen worden.
- Een sjabloon wordt uitgedeeld.

Instructie:

Beschrijf per niveau wat jij vandaag doet binnen dat niveau.

Noteer je antwoorden in de cirkels.

Stap 2: Uitwisseling in duo's, liefst met iemand uit een andere organisatie (max. 20 min)

Vooraf:

- Mix de duo's
- Elk krijgt 5 minuten spreektijd en nadien 10 minuten gezamenlijke reflectie

Instructie:

Licht kort je drie niveaus toe aan je partner en benoem hierbij waar je energie van krijgt of eventueel nodig hebt om energie te krijgen. Nadien bespreek je samen:

- Welke verschillen zien jullie tussen jullie contexten?
- Wat kunnen jullie van elkaar meenemen?

Noteer jullie kerninzichten in het kader (blanco blad)

Stap 3 – Plenaire terugkoppeling (max. 30 min)

Vooraf:

De bladen met kerninzichten worden op een tafel gelegd, de groep gaat errond staan.

De begeleider clustert inzichten op flap

Instructie:

Elk duo deelt één kerninzicht en geeft aan op welk niveau dit inzicht zich situeert. Eerst komt elk duo aan bod, er wordt nog niet onderling gereageerd.

Na rondje:

- Verduidelijkingsvragen naar een duo over hetgeen je hoorde?
- Op welk niveau (individueel, collegiaal, collectief) zit de meeste energie?
- Wat is er nodig m.b.t. verantwoordelijkheid in de samenwerking?
- Waar liggen kansen om verantwoordelijkheid anders te organiseren?

Extra vragen:

- Bij ronde 1:
  - wat je ideaal zou willen doen (groen aangeven)
  - waar zit spanning op volgens jou (rood aangeven)
- Bij ronde 3:
  - Welke kleine verandering in jouw handelen zou meteen effect hebben op één van de drie niveaus?

Collectief

Collegiaal

Individueel

